

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN HENKILÖIDEN AKTIVOINTI OSANA MAASEUDUN ÄLYKÄSTÄ SOPEUTUMISTA

Kunnallisen yhteisötilan suunnittelu kansainvälisten tulijoiden näkökulmasta

Mari Bahrami
Opinnäytetyö (ylempi AMK)
Syksy 2025
Maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma

Tekijä: Mari Bahrami

Opinnäytetyön nimi: Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden aktivointi osana maaseudun älykästä sopeutumista: kunnallisen yhteisötilan suunnittelu kansainvälisten tulijoiden näkökulmasta

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2025

Sivumäärä: 37

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kansainvälisen Euroopan Unionin Interreg-rahoitusohjelman avulla osarahoitetun CASPER-hankkeen toimeksiantona. Hankkeessa eri Euroopan Unionin maiden väestökatoalueet jakavat kokemuksia asukkaiden aktivoinnista osana alueidensa älykästä sopeutumista. Hankkeessa osallistujien välisellä vertaisoppimisella ja hyvien käytänteiden monistamisella on tärkeä rooli. Opinnäytetyössä selvitettiin, miten Ranskassa toimivien yhteisötilojen kaltaisia kohtaamispaikkoja voitaisiin monistaa itäisen Suomen oloihin ja voisiko niiden suunnittelu yhteistyössä maahanmuuttajataustaisten henkilöiden kanssa tukea kansainvälisten tulijoiden kiinnittymistä uudelle asuinalueelle.

Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerättiin kahdessa työpajassa, joissa selvitettiin Etelä-Savossa, Sulkavalla jo asuvien kansainvälisten tulijoiden taustoja, tarpeita sekä ideoita kunnan oman yhteisötilan kehittämiseen. Keskeisenä metodina työpajoissa toimi aivoriihi, joka salli vapaan ideoinnin ja antoi tilaa yhteisille keskusteluille. Opinnäytetyössä verrattiin työpajoissa saatuja tietoja olemassa olevaan tutkimukseen maahanmuuttajien kotoutumisesta sekä maaseudusta maahanmuuton kohteena.

Opinnäytetyön tuloksista käy ilmi yhteisötilojen sekä niiden suunnitteluun osallistumisen merkitys kansainvälisten tulijoiden kotoutumisen tukena. Erityisesti nousi esiin tarve eritaustaisten ihmisten kohtaamispaikalle, jossa uudet tulijat voivat tutustua paikkakunnalla jo asuviin. Lisäksi tilaan kaivattiin kotoutumisen tukipalveluita ja keinoja jakaa omaa tietoutta takaisin yhteisölle. Tilojen käyttäjillä täytyy olla omistajuus tiloihin, eli heidän tarpeitaan ja ideoitaan tulee kuunnella kohtaamispaikkaa ja sen käyttöä suunniteltaessa. Kansainvälisten tulijoiden aktivointi ja osallistaminen kunnan elinvoimaan vaikuttamiseen, kunnan tapahtumien tai toimintojen suunnitteluun tai tilojen käytön kehittämiseen onkin tämän opinnäytetyön keskeinen kehitysehdotus väestökatoapaikkakunnille.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master of Natural Resources,
Degree Programme in Rural Development

Author(s): Mari Bahrami

Title of thesis: Activating Immigrants as Part of Smart Rural Adaptation: Planning a Municipal Community Space from the Perspective of International Residents

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2025

Number of pages: 37

This thesis is part of an international project, co-financed by the European Union's Interreg funding program. In the project, depopulation areas from different European Union countries jointly look for ways of activating residents as part of the smart adaptation of these regions. Dissemination of good practices between regions plays an important role in the work. This thesis investigated how France's experience of community spaces could work in Finnish environment. The objective was to find out how joining the planning of a community space could help immigrants to integrate into their new home village.

The core material for the thesis was collected in two workshops, which examined the backgrounds, needs and ideas of international migrants already living in the study village. Ideas for the development of the municipality's own community space were discussed in the workshops. The central method used in the workshops was brainstorming with free idea generation and joint discussions. The thesis compared the information obtained in the workshops with existing research on rural mobility, integration and rural areas as a destination for immigration.

The results of the thesis show the importance of community spaces as an aid to migrant integration and as a common space where people with different backgrounds can meet. However, the users of the place must have ownership of it. It is crucial for the municipality to listen to the needs and ideas of the users while developing the community space. The main development proposal of the thesis is to activate migrants – as well as other users – in the development work of the shrinking rural areas.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
TERMEJÄ.....	5
1 JOHDANTO	6
2 KANSAINVÄLINEN ETELÄ-SAVO	9
2.1 Alueellinen väestörakenne	9
2.2 Poliittinen ja strateginen tausta.....	11
3 KANSAINVÄLINEN MAASEUTU	13
3.1 Maaseutu maahanmuuton kohteena	13
3.2 Osallisuus ja kotoutuminen	15
3.3 Kolmannet tilat yhteisöön kiinnittäjinä.....	18
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	19
4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	19
4.2 Menetelmät	19
4.3 Tutkimusaineiston keruu	20
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
5.1 Alkukartoituksen tulokset.....	23
5.2 Ensimmäinen työpaja: unelmien asuinpaikka.....	24
5.3 Toinen työpaja: yhteisötilan kehittäminen.....	25
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	28
7 POHDINTA	30
7.1 Keskeiset tulokset	30
7.2 Tutkimuksen arviointi.....	31
7.3 Ehdotukset jatkotoimenpiteiksi	32
LÄHTEET	34

TERMEJÄ

Maahanmuuttajataustainen/vieraskielinen/kansainvälinen tulija/

uussuomalainen	Maahanmuuttoon limittyvät, henkilöitä kuvaavat termit ovat helposti arvottavia ja niiden käytössä täytyy käyttää erityistä harkintaa. Tässä opinnäytetyössä käytetään termejä kansainvälinen tulija tai maahanmuuttajataustainen Suomessa asuvista henkilöistä, jotka eivät ole syntyneet Suomessa eivätkä puhu suomea äidinkielenään. Vuoden 2025 syksyllä kotimaisten kielten keskus määritteli, että esimerkiksi termiä vieraskielinen tulisi käyttää harkiten, koska se voidaan tulkita yleistäväksi tai jopa vastakkain asettelevaksi (Kotimaisten kielten keskus 2025). Koska tämä opinnäytetyö käsittelee nimenomaan henkilöitä, jotka muuttavat maahan muualta, käytetään tekstissä maahanmuuttajaa tai kansainvälistä tulijaa opinnäytetyön kohdehenkilöistä. Molemmat termit ovat myös yleisesti käytössä muun muassa muualta Suomeen muuttavia koskeissa julkaisuissa ja tutkimuksissa. Termi uussuomalainen on tutkimuksessa vähemmän käytetty, mutta opinnäytetyössä viitataan tutkimukseen, jossa termiä käytetään maahanmuuttajataustaisista.
Kolmas tila	Kolmas tila on sosiologinen termi kuvaamaan julkista tilaa, jolle on ominaista rento kohtaaminen, yhteisöllisyys ja toisten kunnioittaminen. Tässä opinnäytetyössä käsitellään yhteisötilan rakentamista, johon viitataan ”kolmantena tilana” silloin, kun käsitellään erityisesti sen yhteisöllistä merkitystä.
Kotoutuminen	Kotoutumisella tarkoitetaan yksinkertaisuudessaan prosessia, jossa maahanmuuttajasta tulee yhdenvertainen osa yhteiskuntaa (Väestöliitto 2025)
Osallistaminen	Osallisuudella tarkoitetaan kokemusta, jossa henkilö tulee kuulluksi ja pystyy vaikuttamaan yhteisiin asioihin. Yhteiskunnan ja politiikan tasolla osallisuus tarkoittaa toimintaa, jolla vahvistetaan ihmisten osallistumista yhteiskunnassa. Osallistamisella tarkoitetaan prosessia, jolla yksilö saadaan osalliseksi yhteisönsä toimintaa. (THL 2025)
Älykäs sopeutuminen	Älykkäällä sopeutumisella tarkoitetaan ajattelua, suunnittelua ja kehitystyötä, jolla varaudutaan väestön vanhenemiseen ja siitä aiheutuvin muutoksiin. (Kuntaliitto 2025)

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tehty osana kansainvälistä CASPER-hanketta (*Citizen Activation in Shrinking rural areas for Place-based policies to Enhance Resilience*). CASPER on rahoitettu Euroopan Unionin Interreg Europe-ohjelman rahoituksella, jonka tarkoitus on yhdistää Euroopan Unionin maita tai alueita etsimään ratkaisuja yhteisiin haasteisiin.

CASPER-hanke kohdentuu kansalaisten aktivointiin kutistuvilla maaseutualueilla, ja se on käynnissä kevästä 2023 alkaen vuoden 2027 toukokuun loppuun. Hankkeessa toimii viisi eurooppalaista aluetta Suomesta, Puolasta, Italiasta, Ranskasta ja Unkarista. Suomesta hankkeeseen osallistuu Etelä-Savon maakunta, josta Etelä-Savon maakuntaliitto on hankkeen varsinaisena hankekumppanina. Hankkeessa kansalaisten aktivointi ja osallistaminen liitetään osaksi väestökatoalueiden älykästä sopeutumista. (Interreg Europe 2025.)

CASPER-hankkeessa alueiden toimijat tutustuvat toistensa toimenpiteisiin väestökatoalueilla. Ranskassa hankkeen kumppanialueella, Uusi-Akvitaniassa (*Nouvelle-Aquitaine*), hankkeen esimerkkitoimenpiteenä toimivat avoimet ja yhteisölliset tilat, joiden kehittämiseen on aktivoitu alueen asukkaita. Ranskan väestökatoalueilla ei julkisin varoin pystytä enää ylläpitämään laajaa julkisten palveluiden verkkoa, ja joissain yhteyksissä nämä yhteisölliset tilat palveluineen ovat jopa osaltaan korvanneet maaseudulta puretut julkisin varoin rahoitetut palvelut. Näin ollen yhteisötiloilla ja niihin kohdennetuilla toimilla on etsitty julkisen toiminnan korvaavuutta. (Juhola 3.10.2025.)

Huhtikuussa 2024 CASPER-projektin kumppanit ja sidosryhmät eri maista tapasivat Uusi-Akvitanian maakunnassa. Etelä-Savon maakuntaliitosta oli mukana CASPER-hankkeen koordinaattori, Jatta Juhola. Yhteisötilat olivat vierailukohdeessa merkittäviä yhteisön kehittämisen alustoja. Näitä tiloja esiteltiin vierailijoille kolmannen tilan käsitteen kautta, ja niissä oli tilaa niin teatteritoiminnalle, työskentelylle, kokouksille kuin yhdistyksillekin. Tilojen toiminta ja järjestäminen oli

kansalaislähtöistä ja paikoissa järjestettiin esimerkiksi kaikille avoimia yhteistyötyöpajoja ja kursseja. Tiloihin ja niiden suomiin resursseihin oli avoin pääsy. (Juhola 3.10.2025.)

Joissakin tapauksissa tällainen tila toimintoineen saattoi korvata palveluiden menetystä maaseudulla, kuten La Palette Dun-le-Palestelin kunnassa. Siellä oli kehitetty muun muassa ikäihmisten aloitteesta kuljetuspalvelu lääkärikäyntejä ja vapaa-ajan harrastuksia varten. Muita paikallisia yhteisölähtöisiä toteutuksia yhteisötiloihin oli esimerkiksi keramiikkastudio joukkorahoitusohjelman tuella ja solidaarisuusruokakauppa paikallisista tuotteista. (Juhola 3.10.2025.)

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan Ranskan esimerkin mukaisten yhteisötilojen mahdollisuuksia ja niiden vaikutusta yhteisön kehittämiseen, paikkakunnan houkuttelevuuteen ja kansainvälisten tulijoiden osallistamiseen ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen pienellä väestökatoapaikkakunnalla. Esimerkkipaikkakunnaksi opinnäytetyöhön valikoitui Etelä-Savossa Savonlinnan seutukuntaan kuuluva alle 3000 asukkaan Sulkavan kunta. Sulkava on ollut aktiivinen liitännäiskumppani CASPER-hankkeessa ja suunnitellut kuntaan myös Ranskan esimerkkiin perustuvaa yhteisötilaa kuntalähtöisesti.

Sulkavalla on pula julkisista ja avoimista tiloista, joissa voisi tavata rennosti ja suunnittelematta. Sulkavalta löytyy kaksi kauppaa, kirjasto, kioskibaari, pizzeria-baari, satunnaisesti auki oleva vanha baaritila, lounasravintola sekä kesäisin toimiva kahvila ja nuorille rajoitetusti avoinna oleva 4H-tila. Lisäksi kunnalla on kunnantalolla tarjolla ”kuntalaisten olohuone”, jota voi maksutta varata esimerkiksi yhdistysten tapaamisiin. Sulkavan baareilla ja kahviloilla on omat kanta-asiakkaansa, mutta kansainvälisinä kohtaamispaikkoina yksikään näistä ei toimi.

Sulkavalla, kuten muualla Etelä-Savossa, on väestökehitys ollut jo pitkään negatiivinen. Väestökehityksen vaikutuksiin on maakunnassa vastattu siirtymällä kasvun tavoittelusta älykkään sopeutumisen näkökulmaan. Tämä tulee esiin esimerkiksi uudessa Etelä-Savon maakuntaohjelmassa, joka kattaa vuodet 2026–2029. Älykkäässä sopeutumisessa näkökulma vaihdetaan väestörakenteen muutoksen sekä väestökadon edessä kasvun tavoittelusta elämänlaadun ylläpitoon väestön vähenemisestä huolimatta. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2025 a, 14–15.)

Älykkäässä sopeutumisessa huomioidaan muun muassa asukkaiden aktivointi ja osallistaminen. Etelä-Savon väestökehitys, maakunnan älykkään sopeutumisen näkökulma sekä tutkimuksen vähyys kansainvälistyvistä maaseudusta Suomessa ohjasivat tutkimuskysymyksiä nimenomaan kansainvälisten tulijoiden aktivointiin osana väestökatokuntien älykästä sopeutumista. (Kuntaliitto 2025.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tehdä näkyväksi kansainvälisten tulijoiden rooli maaseudun kehittämisessä. Työn tutkimuskysymykset koskevat kansainvälisten tulijoiden osallistamista sekä yhteisötilojen merkitystä osana maahanmuuttajataustaisten muuttajien kotoutumisprosessia. Opinnäytetyössä korostuu erityisesti maahanmuuttajataustaisten osallistaminen ja aktivointi osana heidän kotoutumisprosessiaan. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää Sulkavan lisäksi laajemmin Etelä-Savossa, Suomen maaseudulla sekä CASPER-hankkeen kautta muilla hankkeeseen osallistuvilla maaseutuvaltaisilla alueilla.

2 KANSAINVÄLINEN ETELÄ-SAVO

Etelä-Savo on järvisoittoinen maakunta itäisessä Suomessa. Etelä-Savolle luonteenomaisena pidetään itäsuomalaista savolaiskarjalaista kulttuuriperinnettä, laajaa metsä- ja luontoympäristöä sekä välitöntä vuorovaikutusta ihmisten välillä (Etelä-Savon maakuntaliitto 2024 b, 62, 73, 79).

Vuonna 2023 Etelä-Savossa on asunut kaikkiaan vajaat 130 000 asukasta, joista noin 6300 oli ulkomaalaistaustaista, näiden osuus kaikista eteläsavolaisista oli alle viisi prosenttia. (Tilastokeskus 2025.) Maakunnallisesti kansainvälistymisen merkitystä on huomioitu maakunnan kehityskeskusteluissa ja -asiakirjoissa. Myös valtakunnan tasolla tehdyt rakenteelliset muutokset, muun muassa kotoutumispalveluiden siirtyminen kunnille vuoden 2025 alusta alkaen, herättävät keskustelua maahanmuuttajien roolista, tarpeista ja heidän kotoutumisensa edistämisestä kuntatasolla. (Kuntaliitto 2024.)

2.1 Alueellinen väestörakenne

Etelä-Savo on Suomen ikääntynein maakunta ja sen väestö vähenee Etelä-Savossa kasvavalla vauhdilla (Tilastokeskus 2025). Etelä-Savoon kuitenkin myös muutetaan ja esimerkiksi alkuvuonna 2025 kokonaisnettomuutto oli n. 300 henkeä positiivisen puolella (Etelä-Savon maakuntaliitto 2025 b).

Etelä-Savoon kuuluu kolme kaupunkia sekä kahdeksan pienempää kuntaa. Näistä yksi on Sulkava, joka on noin 2300 asukkaan saaristokunta Etelä-Savon itäisessä osassa. Myös Sulkavan väkiluku laskee tasaisesti ja väestösuhde painottuu ikäihmisiin. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2025 b.)

Aluekehittämisen konsultointitoimisto MDI – Part of FCG:n selvityksen mukaan koko maakunnassa väkiluku on vähentynyt vuosien 2018 ja 2023 välillä lähes viisi prosenttia yli 6500 henkilöllä. Väestökehitys on muilta osin negatiivista, ainoastaan nettomaahanmuutto on ollut tarkasteluvälillä positiivinen. Eniten Etelä-Sa-

voon on muuttanut henkilöitä Ukrainasta, Venäjältä, Turkista, Vietnamista ja Iranista. Suurimmat ulkomaan kansalaisten ryhmittymät Etelä-Savossa ovat ukrainalaiset, venäläiset, virolaiset ja afganistanilaiset. Verrattuna muihin Suomen maakuntiin, Etelä-Savon ulkomaankansalaisten ja maahanmuuttajataustaisten osuus väestöstä on huomattavasti alhaisempi. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2024 a, 7.)

Kaikkiaan Etelä-Savon väestökehitys jatkaa laskusuuntaisena MDI:n ennusteen mukaan. Väestö tulee vähenemään noin 14 prosentilla vuoteen 2040 mennessä. Maahan muuttaneiden osuus työväestöstä tulee kasvamaan, mutta tämä ei yksistään korvaa väestön ikääntymisen luomaa työvoimavajetta. Joka tapauksessa maakunnan elinvoiman kannalta myös ulkomaisen työvoiman ja maahanmuuttajataustaisten vaikutus työvoiman määrään on suuri. Maakunnallisesti elinvoiman näkökulmasta onkin nostettu esiin kansainvälisten osaajien houkuttelu ja sitouttaminen, hyvät kotoutumispalvelut sekä paikallisten yritysten valmiudet rekrytoida maahanmuuttajataustaisia. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2024 a, 11.)

MDI:n mukaan maakunnan työllistyneistä ulkomaan kansalaisista suurin osa työskentelee palvelualoilla, noin viidesosa jalostuksessa ja loput alkutuotannossa. Lisäksi Etelä-Savossa on Suomen rajojen ulkopuolelta muuttaneita opiskelijoita sekä toisella että kolmannella asteella. Esimerkiksi maakunnan korkeakouluissa oli vuonna 2023 282 ulkomaalaistaustaista opiskelijaa. Huomionarvoista tilastoissa on näiden kansainvälisten opiskelijoiden heikko pitovoima alueella. MDI:n selvityksen mukaan ainoastaan 18 prosenttia valmistuneista asui Etelä-Savossa vuosi valmistumisensa jälkeen. Suurin osa poismuuttaneista päätyi joko Etelä-Suomeen tai ulkomaille. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2024 a, 10–11.)

Sulkavalla, kuten muillakin samankaltaisilla maaseutupaikilla, on akuutti elinvoimakykyjen lapsiperheiden ja työikäisten saamisesta ja pitämisestä paikkakunnalla. Vuonna 2023 Sulkavalla oli 110 ulkomailta syntyneitä kuntalaista, 82 ulkomaan kansalaista ja 97 vieraskielistä (Tilastokeskus 2025). MDI:n asiantuntijoiden Timo ja Rasmus Aron laskelmia referoivan Ylen uutisen mukaan lisämaahanmuuton tarve Sulkavalla on vuoteen 2035 mennessä 416 henkilöä (Kempas, Forss, Kemppinen 2023).

Sulkavalla kansainvälisten tulijoiden merkitykseen kunnan palveluiden ja rakenteiden ylläpitäjänä on kiinnitetty jo aiemmin huomiota. Esimerkiksi Sulkavan lukio on mukana Finest Futures -ohjelmassa, joka tuo kansainvälisiä opiskelijoita suomalaisiin lukioihin. Tällä hetkellä lukiossa opiskeleekin enemmän kansainvälisiä opiskelijoita kuin suomalaissyntyisiä. Lukiossa opiskelee tällä hetkellä 35 opiskelijaa, joista 19 on kansainvälisiä tulijoita. (Olin 2025.)

2.2 Poliittinen ja strateginen tausta

Työ- ja elinkeinoministeriö TEM vastaa työntekijöiden, yrittäjien, opiskelijoiden, tutkijoiden ja harjoittelijoiden maahanmuuttoon liittyvästä lainsäädännöstä ja hallinnosta sekä kotoutumispalveluiden kehittämisestä. TEM:n sekä opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa on esimerkiksi kansainvälisten osaajien ja työvoiman maahanmuuttoa kehittävä Talent Boost -toimenpideohjelma. (TEM 2025.)

Sisäministeriö puolestaan ohjaa maahanmuuttopolitiikkaa. Suomen maahanmuuttopolitiikka perustuu hallituksen tavoitteisiin, EU:n maahanmuutto- ja turvapaikapolitiikkaan sekä kansainvälisiin sopimuksiin, kuten Euroopan ihmisoikeussopimukseen, lasten oikeuksien sopimukseen ja Geneven pakolaissopimukseen. Sisäministeriön lausunnossa korostetaan Suomen tarvitsemaa lisätyövoimaa. (Sisäministeriö 2025.)

Etelä-Savossa tehtiin uusi maakuntaohjelma vuonna 2025, joka ohjaa kautta vuodesta 2026 vuoteen 2029. Maakuntaohjelmassa nostetaan esille maakunnan terävimmät kehityskärjet, haasteet ja tavoitteet sekä toimenpiteet tulevalle kaudelle. Merkittävänä painopisteenä uudessa maakuntaohjelmassa on maakunnan älykkään sopeutumisen tarve. Älykkäässä sopeutumisessa väestömäärän väheneminen hyväksytään ja sitä hallitaan erilaisilla toimenpiteillä, kuten digitaalisilla palveluilla, osallistumisen mahdollisuuksilla, uusilla tilojen tai rakennusten käyttötarkoituksilla ja edistämällä monipaikkaisuutta. Kansainvälisyys on tunnistettu maakuntaohjelmassa kehityksen lähtöolettamaksi niin kehityksen kärkiteemoissa kuin läpileikkaavissa teemoissa. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2025 a, 14–15, 52.)

Vuonna 2024 Etelä-Savossa laadittiin kansainvälistymissuunnitelma 2025–2030 osana maakunnallisen TKI-tiekartan toteuttamista. Suunnitelmassa huomioidaan

tarve osallistaa Etelä-Savossa jo asuvat maahanmuuttotaustaiset kansainvälistymistoimintaan. Kansainvälistymissuunnitelmassa kansainvälistyminen kytkeytyy maakunnassa erityisesti tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoiminnan kehitykseen rahoitusten ja kansainvälisten verkostojen sekä osajasaatavuuden kautta. (Etelä-Savon maakuntaliitto 2024 a.)

Kuntatasolla maahanmuutto kytkeytyy kotoutumispalveluihin, ja siinä edelleen osallisuuden vahvistamiseen. Kotoutumispalvelut tulivat kuntien tehtäväksi vuoden 2025 alusta alkaen (Kuntaliitto 2024). Kotoutumislain kokonaisuudistus KOTO24 asettaa tavoitteekseen vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä, kielitaitoa ja osallisuutta. Kotoutumislain muutos yhdistetään työvoimapalveluiden luomaan toimintaympäristön muutokseen ja sitä kautta kuntien tehtäväksi. Lain mukaan kuntien on järjestettävä kotoutumisohjelma, jossa arvioidaan palvelutarvetta, tehdään kotoutumissuunnitelma, tarjotaan monikielinen yhteiskuntaorientaatio ja kotoutumiskoulutus. Lisäksi kotoutumisohjelmaan kuuluu kielitaidon testaus ja palveluita, jotka edistävät mm. kielitaitoa, työelämävalmiuksia ja työllistymistä. Lain mukaan kunnan tulee lisäksi huolehtia omien peruspalveluidensa soveltuvuudesta myös maahanmuuttajille. (Kotoutuminen 2025.)

3 KANSAINVÄLINEN MAASEUTU

Maaseutututkimus on oma tieteenhaaransa ja 2000-luvulla maahanmuuttoaaltojen myötä myös kansainvälistymistä on käsitelty maaseutututkimuksessa kasvavassa määrin. Maaseudun käsitettä on myös jouduttu tarkastelemaan uudella tavalla, sillä maahanmuuttajataustaiset haastateltavat ovat saattaneet käsittää maaseudun paljon laveammin kuin mihin Suomen oloissa on luontaisesti totuttu. Suomessa maaseutukuva on kaukana taajama-asutuksesta olevaa pelto- ja metsävaltaista aluetta, kun taas maahanmuuttajille harvaanasutuilla alueilla sijaitsevat kaupungitkin voivat itsessään olla jo maaseutua. (Sireni 2023, 55.) Maaseutututkimuksessa toinen merkittävä piirre on, että sen näkökulmaa on hiljalleen lähdetty vaihtamaan maaseudun staattisuuden kuvaamisesta liikkuvuuteen, dynaamisuuteen ja kansainvälisyyteen (Enbuska 2024, 10–11).

3.1 Maaseutu maahanmuuton kohteena

Suomessa maaseudulle suuntautuvaa maahanmuuttoa on tutkittu verrattain vähän ja tutkimus on keskittynyt enemmänkin vastaanoton näkökulmaan kuin maahanmuuttajien omiin kokemuksiin ja näkemyksiin. Suomalaisessa maaseutututkimuksessa maahanmuuttajia ei ole laajemmin kuultu. (Sireni 2023, 42.) Ajallisesti vuoden 2015 maahanmuuttopiikkiä seurasi tutkimus suomalaisten vastaanottopaikkakunnan asukkaiden asenteista turvapaikanhakijoita ja vastaanottokeskuksia kohtaan, ja esimerkiksi Välimaa (2021) esittelee omassa tutkimuksessaan maaseudulla ilmeneviä negatiivisia asenteita esiintuvia tutkimuksia. (Välimaa 2021, 9–10, 26.)

Asenteita, maaseudun vastaanottavuutta ja kansainvälisyyttä käsittelevissä tutkimuksissa – aivan kuten muussakin tutkimuksessa – tutkimuskysymykset, valittu aineisto ja termien määrittelyt vaikuttavat lopputulokseen. Useissa tutkimuksissa on lähdetty liikkeelle tausta-ajatuksesta, jonka mukaan maaseudun olemus on staattinen, perinteinen ja vanhakantainen (Enbuska 2024, 10–11). Tästä mallista katsoen maaseudun olemukseen ei ole helppo istuttaa kansainvälistä liikkuvuutta

ja lähtöasetelma on saattanut vaikuttaa tutkimuksen suuntaamiseen maaseudun torjuvuuteen ja vaikeuteen kansainvälisille tulijoille.

Uusien kohdealueiden tutkimus (*new immigration destinations*) pohjaa ajatukseen maaseudusta paikallaan olevana ja suljettuna vastakohtana kaupunkilaiselle liikkuvuudelle ja avoimuudelle. Välimaa (2021) viittaa uusiin kohdealueisiin perustuvaan tutkimussuuntaan, jonka mukaan maaseudulla vastustetaan maahanmuuttoa enemmän kuin muualla. Hän tuo esiin myös kotimaisia tutkimuksia, joista tosin kaikki käsittelevät Kauhavan vastaanottokeskusta ja siitä nousutta paikallista keskustelua. (Välimaa 2021, 8.)

Uudemmassa tutkimuksessa ajattelumallia staattisesta ja torjuvasta maaseudusta on lähdetty haastamaan. Marja Enbuska (2024) nostaa esille, että maaseudut ovat osa globaalia maailmaa niin taloudellisesti kuin sosiaalisesti. Maaseudullekin muutetaan. Enbuskan mukaan maahanmuutto ei ole vain sitä, että muutetaan maasta toiseen, vaan maahanmuutto jatkuu kohdemaassa osana vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa. Näin ollen voi katsoa, että vastaanotettavan paikkakunnan ihmiset, jotka ovat maahanmuuttajien kanssa vuorovaikutuksessa, kansainvälistyvät liikkumatta syntymäalueeltaan kauemmaksi. (Enbuska 2024, 10–11.) Maarit Sireni (2023) puolestaan korostaa omassa tutkimuksessaan, että maaseudulla on liikuttu kautta aikojen ja toisaalta kaupungeistakin löytyy staattisuutta ja sisäänpäin kääntyneisyyttä. (Sireni 2023, 39.)

Sireni (2023) on ottanut uusien kohdealueiden tutkimuksen kritiikin välineeksi maailmankansalaisuuden käsitteen. Hän toteaa, että maailmankansalaisuudella voidaan viitata yksinkertaisesti tilanteisiin, jossa ihminen on avoin monimuotoiselle ympäristölle ja liikehdinnälle. Maailmankansalaisuus ei myöskään elimellisesti liity kaupunkiin vaan tiiviisti asutut alueet voivat myös olla sisäisesti eriytyneitä niin että kaupungin sisäisessä vastaanottavuudessa on suuria eroja. Maaseutuyhteisössä maailmankansalaisuus tarkoittaa aivan yhtä lailla vieraanvaraisuutta ja tasavertaista yhdessä elämistä kuin muissakin yhteisöissä. Maaseudulla kyse voi olla vaikka muualta tulleiden työläisten palkkaamisesta maatilalle tai maanviljelijästä, joka tähtää itse tuotteineen globaaleille markkinoille. (Sireni 2023, 40–41.)

Maaseudulle halutaan myös muuttaa ja maaseudulta löydetään vetovoimatekijöitä, jotka toistuvat niin kansainvälisissä kuin kansallisissa tutkimuksissa. Norjassa pienten maalaispaikkakuntien vetovoimatekijät liittyvät esimerkiksi turvallisuuteen, luontoon, kauneuteen sekä toimiviin perhepalveluihin. (Aure, Førde & Magnussen 2018, 16.) Enbuskan (2024) tutkimuksessa suomalaista maaseutua kuvattiin turvalliseksi, luonnonläheiseksi ja rauhalliseksi ja siten houkuttelevaksi. Elämä maaseudulla voidaan kokea myös helpommaksi kuin kaupunkitaajamissa; maalla ei ole kiirettä ja ihmiset ovat ystävällisiä. (Enbuska 2024, 20.)

Maalle muuton syitä on tutkittu. Kuntaan muuttaneiden vastaajien yleisimmät perustelut asuinpaikan valinnalle liittyivät hyvään sijaintiin, joka tarkoitti yleensä rauhallisuutta ja viihtyisyyttä, sekä sopivaa matkaa esimerkiksi palveluiden äärelle, työpaikalle, lapsen kouluun, päiväkotiin tai harrastuksiin. Muuttosyyt saattoivat olla myös täysin henkilökohtaisia, omaan elämäntilanteeseen liittyviä syitä. Vastaajien kaikista kuntarajat ylittävien muuttojen syistä 29 prosentissa oli mukana työ. (Sjöblom-Immala 2012.)

3.2 Osallisuus ja kotoutuminen

Kotoutumisessa maahanmuuttajasta tulee uuden asuinympäristönsä jäsen. Kotoutuminen on prosessi, jossa maahanmuuttajat, eivätkä myöskään vastaanottavan paikkakunnan asukkaat, ole passiivisia osallisia. Maahanmuuttaja tuo mukanaan kokemuksensa, näkemyksensä ja kulttuurinsa, joka on jatkuvassa vuorovaikutuksessa asuinpaikkakunnan muiden asukkaiden kanssa. Mikäli vastaanottava paikkakunta ei jousta omissa arvoissaan vaan edellyttää sopeutumista ainoastaan tulijalta, prosessi jää vajaaksi. (Enbuska 2024, 33.)

Kotoutuminen näkyy tutkimuksissa kieli-, osallisuus- ja vuorovaikutuskysymyksinä. Maahanmuuttajat muuttavat paikkaa, johon he menevät ja tärkeä asia kotoutumisprosessissa onkin se, miten ihmiset kohtaavat toisensa ja miten maahanmuuttaja itse kokee roolinsa uudessa ympäristössään. Jos maahanmuuttajat nähdään vain vastauksena paikallisiin tarpeisiin tai ratkaisuina paikallisiin ongelmiin heidän omat näkökantansa unohdetaan. Vastaanottavan tahon ja maahan-

muuttajien tarpeissa voi olla ristiriitaa, joka edelleen luo hankausta kotiutumisprosessiin. Esimerkkinä tästä on myös ilmiö, jossa nuoriso muuttaa pois maaseutualueilta työ- ja opiskelumahdollisuuksien perässä, mutta samaan aikaan oletetaan, että maahanmuuttajat rakentaisivat omaa tulevaisuuttaan näillä alueilla. (Enbuska 2024, 10,12.)

Kielen osuus kotoutumisprosessissa on huomioitu esimerkiksi uudessa kotoutumislaisissa (Kotoutuminen 2025). Osallisuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että maahanmuuttajat saavat kaiken tarvittavan tiedon yhteisössä toimimisesta. Helpoiten viestintään mukaanpääsy tapahtuu luonnollisesti paikallista kieltä oppimalla. Ennen sujuvaa kielitaitoa onkin tärkeä varmistaa, että maahanmuuttajat eivät jää viestinnässä katveeseen. Maahanmuuttajien vastaanoton ja kotoutumisen kannalta Norjassa on toimivia esimerkkejä paikkakunnista, joissa julkaistaan paikallislehdestä englanninkielistä versiota maahanmuuttajataustaisille (Aure, Førde & Magnussen 2018, 23).

Kielen oppimisen erityisyyttä kotoutumisprosessin eri vaiheissa on kuitenkin myös haastettu tutkimuksissa. Suvi Kivisen pro gradu -tutkimuksessa (2023) todetaan, että uussuomalaisista Suomessa vähemmän aikaa oleskelleet korostavat kielen merkitystä, mutta pidempiaikaiset nostavat sosiaaliset suhteet kotoutumisen ja kotiutumisen keskiöön (Kivinen 2023). Kielen oppimisen kannalta maaseutu ympäristö voi olla hedelmällisempi kuin suuret asuinkeittymät. Maaseudulla suomen kieltä käytetään ja sitä myöten opitaan helpommin kuin kaupunkiympäristössä, jossa on helpompi jäädä oman kieliryhmänsä sisään. (Enbuska 2024, 23–25.)

Kotoutumiseen linkittyy myös osallisuuden käsite. Osallisuus liittyy tunteeseen, jossa ihminen kokee olevansa osa jotain yhteisöä. Osallisuuden kokemus on tunneperäistä ja se voi toteutua eri tavoin. Ollessaan osallinen ihmisellä on tieto yhteisön toiminnasta ja hän voi itse valita osallistuuko tai missä määrin osallistuu siihen. Osallistaminen taas luo mahdollisuuden osallistua ja kokea osallisuutta yhteisössä. (Huttunen 2022, 23–27.)

Lisäksi osallistamisessa ei saa jäädä vain yhden näkökulman varaan. Vaikka vastaanottava paikkakunta näkisi maahanmuuttajat täydentämässä työntekijäväjettä, tulijat itse eivät itseään näin välttämättä näe. Työ itsessään ei ainoana tekijänä luo maahanmuuttajalle yhteisöön kuulumisen tunnetta. Tulijan täytyy saada tunne, että hänellä on valinnan mahdollisuus ja hän tuntee itsensä tarpeelliseksi ja arvostetuksi. Osallisuusprosessissa maahanmuuttajat tuovat ikään kuin puuttuvan palasen uuteen asuinympäristöönsä. (Enbuska 2024, 30–31.)

Osallistaminen voi toimia sillanrakentajana ja estää uusien tulijoiden torjumista, rasismia tai muukalaisvihamielisyyttä vastaanottavalla paikkakunnalla. Amasco ja Galigaio (2024) kirjoittavat juhlien olevan alusta, jossa ihmiset erilaisista sosio-ekonomisista ja etnisistä taustoista tulevat yhteen ja luovat yhteyksiä. Juhlatapahtumat rituaaleineen, esityksineen ja yhteisen osallistumisen kautta antavat yhteenkuuluvuuden tunteen. Tapahtumat myös vähentävät ennakkoluuloja ja auttavat jakamaan tietoa erilaisista taustoista. Lisäksi ne auttavat kansainvälisen yhteistyön lisäämiseen ja tukevat yhteisöllisyyttä. (Amasco & Galigaio 2024, 48.)

Arora-Johnsson ja Larsson (2021) ovat tutkineet pakolaisten sijoittumista maaseutukuntiin Ruotsissa, jossa pakolaiset ovat osa keskustelua maaseutualueiden elpymisestä. Tutkimuksessa todetaan, että esimerkiksi yhteiset tilat voivat tukea kotoutumista. Tällainen malli edellyttää kuitenkin kirjoittajien mukaan huomattavasti enemmän yhteistä keskustelua ja tulevaisuusvisiointia viranomaisten, paikallisten ja tulijoiden välillä. Kotoutuminen ja tulijoiden asettuminen maaseutupaikkakunnille edellyttää Arora-Johnssonin ja Larssonin mukaan laajempaa yhteisön osallistumista käytäntöihin sekä samalla maahanmuuttajien osallistamista maaseudun kehittämiseen. (Arora-Johnsson & Larsson 2021, 26–27.)

Aure, Førde ja Magnussenin (2015) tutkimus Norjasta tukee Arora-Johnssonin ja Larssonin tutkimustuloksia maahanmuuttajien osallistamisen merkityksestä yhteisötilan tai tapahtumien suunnittelussa. He antavat esimerkin Norjasta, jossa maahanmuuttajataustaisten tervetuloilaisuus järjestettiin ilman osallistujien osallistamista suunnitteluun. Tapahtuma oli paikkakunnalla asuville maahanmuuttajille hämmentävä, eikä sen merkitys auennut kutsutuille. Tutkimukseen haastatellut olivatkin lähteneet tapahtumasta nopeasti takaisin kotiin. (Aure, Førde & Magnussen 2018, 15.)

3.3 Kolmannet tilat yhteisöön kiinnittäjinä

Kolmansilla tiloilla tarkoitetaan yksinkertaistaen tiloja, jotka eivät ole koteja (ensimmäiset tilat) eivätkä työpaikkoja (toiset tilat), ja jotka toimivat yhteisöllisinä, julkisina paikkoina tavata naapureita, ystäviä ja tuttuja sekä vaihtaa suunnittelemattomasti ja rennosti mielipiteitä tai elämäkokemuksia. Kolmansina tiloina voi toimia esimerkiksi baarit ja kahvilat, mutta myös vaikkapa kampaamot, kunnalliset yhteisötilat tai harrastetilat. Kolmannessa tilassa toimiminen perustuu vapaaehtoisuuteen. (Oldenburg 2021.)

Kolmannen tilan käsitteen luoja, Ray Oldenburgin (2021) mukaan kolmannen tilan tärkein ominaisuus on naapuruston, tai kyläyhteisön, yhteen tuominen. Mikä tahansa tila ei toimi tarkasti määriteltynä ”kolmantena tilana”. Ainoastaan tila, joka kokoaa ihmiset yhteen, joka toimii yhteisön keskipisteenä ja joka on kaikille helposti saavutettavissa, voi saada kolmannen tilan statuksen. Oldenburg ei pohdi maahanmuuttajia tai kotoutumista kirjassaan, mutta kirjoittaa, että kolmannet tilat ovat neutraaleja ja yhdenvertaisia paikkoja ihmisten kokoontua yhteen. Kolmannessa tilassa olennaista on, että uudet tulokkaat ottavat osaa keskusteluun ja kunnioittavat muita. Tuttavuus ja luottamus kasvaa tapaamisten ja vuorovaikutuksen lisääntyessä. (Oldenburg 2021, xvii, 22, 35, 39–41.)

Zhuang ja Thyra (2023) tuovat esiin kolmannen tilan kotoutumisen työkaluna ja korostavat, että kolmannen tilan kaltaiset yhteisötilat voivat tarjota mahdollisuuden kulttuurienväliselle kohtaamiselle ja kotoutumiselle. Esimerkiksi kirjastoja on tutkittu kolmansina tiloina, jotka edistävät kotoutumista. Maahanmuuttajat tarvitsevat niin kutsuttuja kolmansia tiloja sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja erityispalveluiden pariin päästäkseen. Erityisesti he tarvitsevat tiloja, jotka huomioivat nykyisiä julkisia tiloja ja palveluita tarkemmin heidän omat tarpeensa. (Zhuang & Thyra 2023, 3–5.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämä opinnäytetyö on osa CASPER-hanketta, jossa pohditaan asukkaiden aktiivointia osana väestökatopaikkakuntien älykästä sopeutumista. Osallisuuden ja osallistamisen merkitys on koettu keskeiseksi osaksi älykästä sopeutumista. Tässä opinnäytetyössä selvitettiin yhteisötilojen käyttö- ja kehittämismahdollisuuksia Sulkavalla kansainvälisten tulijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyössä osallistettiin Sulkavalle muuttaneita kansainvälisiä tulijoita yhteisötilojen suunnittelutyöhön. Samalla selvitettiin, miten yhteisötilan suunnittelu voi toimia kansainvälisiä tulijoita aktivoivana toimenpiteenä Sulkavalla. Opinnäytetyön keskeisiin kysymyksiin, millaisia tarpeita ja ideoita Sulkavalla jo asuvilla maahanmuuttajataustaisilla henkilöillä yhteisötilaa kohtaan on, ja miten he näkevät yhteisötilan osana omaa unelmiensa asuinpaikkakuntaa, haettiin vastausta työpajatyöskentelyn avulla. Lisäksi haluttiin selvittää, millaiset asiat kansainvälisille tulijoille ovat tärkeitä myös laajemmin kunnan ja yhteisön kehittämisessä.

4.2 Menetelmät

Opinnäytetyössä käytetty aineisto kerättiin kahdessa Sulkavalla asuville maahanmuuttajataustaisille järjestetyssä työpajassa. Työpajojen kantavana voimana oli Sulkavalla asuvien kansainvälisten tulijoiden osallistaminen yhteisötilan suunnitteluprosessiin. Työpajoihin kutsuttiin Sulkavalla asuvia maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ja heitä osallistettiin erityisesti Sulkava-talon yhteisötilojen suunnitteluun. Työpajat toteutettiin niin, että niistä saatavat tulokset ovat sovellettavissa Sulkavan lisäksi muilla pienillä maalaispaikkakunnilla. Työpajojen materiaali kohdennettiin erityisesti Sulkavan yhteisötilan rakentumiseen, mutta niitä voidaan soveltaa myös Sulkavalla muihin tiloihin tai kunnan yleiseen toimintaan.

Huttusen (2022) on tunnistanut osallistamisprosessissa neljä vaihetta: tutustuminen ja kuunteleminen; tärkeiden asioiden tunnistaminen ja sanoittaminen; yhteinen keskustelu sekä konkretia (Huttunen 2022, 13). Tässä opinnäytetyössä on seurattu samantapaista kaavaa kansainvälisten asukkaiden osallistamisessa yhteisötilan suunnitteluun: tutustuminen ja taustakartoitus; tärkeiden teemojen tunnistaminen ja kolmanneksi näistä keskustelu. Neljäs vaihe, eli konkretia, on rajattu opinnäytetyön ulkopuolelle, mutta se huomioidaan jatkotoimenpide-ehtouksissa.

Tutkimuskysymysten luonteen takia työpajoilta vaadittiin avoimuutta vapaalle ideoinnille, keskinäistä luottamusta sekä rentoutta mahdollisimman hyvän lopputuloksen saamiseksi. Tämän takia menetelmäksi valikoitui aivoriihi, jossa kannustetaan mahdollisimman avoimeen, villiin ja rajoittamattomaan ideointiin. Menetelmässä varmistetaan, että kaikki saavat äänensä kuuluviin, eikä mitään ideaa hylätä tai kritisoida työskentelyn aikana. Aivoriihen tarkoitus on saada aikaan mahdollisimman paljon ideoita, joista jatkotyöskentelyssä lähdetään valikoimaan ja keskustelemaan onnistuneimmat ja toteuttamiskelpoisimmat. (Innokylät 2025.)

Aivoriihessä osallistujille esitellään aihe ja toiminnan raamit ja säännöt. Tämän jälkeen esitellään varsinainen rajattu aihe. Työskentelyssä osallistajat kirjaavat ideoitaan ylös ja kaikki ideat taltioidaan. Lopulta ideoita arvioidaan yhdessä esimerkiksi laittamalla plusmerkki erityisesti kannatettavien ideoiden kohdalle. (Innokylät 2025.) Aivoriihityöskentelyn kautta työpajoista tavoiteltiin idearikasta, kaikkia osallistavaa ja toisia kunnioittavaa tapahtumaa.

4.3 Tutkimusaineiston keruu

Työpajoihin kutsuttiin osallistujia Sulkavan kansainvälisten asukkaiden omassa Whatsapp-ryhmässä, suoralla kontaktoinnilla sekä työnantajan ja ukrainalaisten kanssa työskentelevän paikallistulkin kautta välitetyllä kutsulla. Kutsut välitettiin pääasiassa englanniksi ja työpajojen yleiskielenä toimi englanti osittain suomella täydennettynä.

Molemmat työpajat alkoivat opinnäytetyön sekä CASPER-hankkeen sekä tutkimuksen tarkoituksen ja tarpeen esittelyllä. Molemmissa työpajoissa tehtiin myös lyhyt esittäytymiskierros osallistujien kesken.

Ensimmäinen työpaja pidettiin 26.11.2024 Sulkavan kunnantalolla ja osallistujia siinä oli seitsemän. Samaan aikaan kunnantalolla, viereisessä huoneessa järjestettiin CASPER-hankkeen työpaja suomea puhuville sulkavalaisille. Osallistujat ensimmäisessä työpajassa tulivat lähtömaidensa mukaan Väli- ja Etelä-Amerikan maista, Lähi-Idästä, Arabian niemimaalta sekä keskisestä ja eteläisestä Euroopasta. Osallistujat olivat kaikki työikäisiä. Osallistujissa oli sekä miehiä että naisia.

Ensimmäisen työpajan varsinainen työskentely aloitettiin taustakartoituksella, jossa jokainen osallistuja kirjoitti omin sanoin ylös, miksi on muuttanut Sulkavalle ja mikä hänet tällä hetkellä pitää Sulkavalla. Tämän jälkeen työskentelyä jatkettiin pohtimalla jokaisen osallistujan omaa unelmien asuinympäristöä, unelmien asuintaloa sekä unelmien yhteisöä. Unelmat kirjattiin ylös post-it -lapuille ja ne olivat kaikkien nähtävillä. Näitä ajatuksia hyödynnettiin jatkotyöskentelyssä, jossa syötettiin unelmien rakennuspalikoita konkreettisempaan yhteisötilasuunniteluun.

Ensimmäisen työpajan kolmannessa vaiheessa aloitettiin varsinainen aivorihi-osuus, jossa osallistujat lähtivät ideoimaan Sulkavan kehittämistä. Työpajassa oli käytössä isoja papereita, joihin osallistujat kirjasivat ideoitaan liittyen sulkavalaisen yhteisöllisyyden kehittämiseen, kunnan toimintaan tai yrittäjyyteen. Ensimmäisen työpajan tulokset tuotiin myöhemmin toiseen työpajaan jatkojalostettavaksi.

Toinen työpaja pidettiin 18.12.2024 Sulkavan kunnantalolla. Osallistujia oli viisitoista, ja heidän lähtömaansa sijoittuivat Väli- ja Etelä-Amerikkaan, keskiseen Eurooppaan, Etelä-Eurooppaan, Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan ja Kaakkois-Aasiaan. Kaikki osallistujat olivat työikäisiä ja osallistujissa oli sekä miehiä että naisia. Suurin osa ensimmäiseen työpajaan osallistujista oli mukana, mutta myös uusia henkilöitä tuli toiseen työpajaan. Kaksi ensimmäiseen työpajaan osallistuneista jäi pois toisesta työpajasta.

Työpajaa varten jaoteltiin ensimmäisen työpajan ideat uudelleenarvioitaviksi ja jatkojalostettaviksi. Tarkoitus oli pohtia tarkemmin, mitä käytännön toimenpiteitä kukin idea tarvitsisi onnistuakseen ja kuka olisi mahdollinen toteuttajataho.

Työpajassa työskenneltiin papereiden, aiempien post it -lappujen ja ideoiden kanssa yhdessä ryhmässä. Paperit kiersivät osallistujalta toiselle ja osallistujat merkitsivät erityisen kannatettavat ideat plusmerkillä. Lisäksi työpajassa käytiin avointa keskustelua ensimmäisessä työpajassa tulleiden ideoiden kehittämisestä. Keskustelun pohjalta saatiin myös muutama uusi idea samoihin teemoihin liittyen.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tämän opinnäytetyön aineisto koostuu Sulkavalla asuvilta, maahanmuuttaja-taustaisilta henkilöiltä saatuihin vastauksiin Sulkavan yhteisötilan suunnittelemisesta sekä Sulkavan kehittämisestä asuinpaikkana ja yhteisönä. Tulokset jakautuvat alkukartoitukseen, joka toteutettiin ensimmäisen työpajan alussa, sekä kahteen varsinaiseen työpaja-aineistoon. Tuloksissa painottuu kansainvälisten tulijoiden tarve kohdata muita sulkavalaisia, saada tietoa yhteisöstä ja sen toiminnasta sekä omista osallistumismahdollisuuksista ja myös antaa yhteisölle takaisin jakamalla omaa tietotaitoa eteenpäin. Myös oman yrityksen aloittaminen ja siihen liittyvän tiedon tarve tuli esiin työpajaan osallistuneiden vastauksissa.

5.1 Alkukartoituksen tulokset

Ensimmäiseen työpajaan osallistui seitsemän Sulkavalla asuvaa henkilöä. Työpajan aluksi heitä pyydettiin kirjoittamaan, miksi he ovat muuttaneet Sulkavalle, mitä he arvostavat Sulkavalla, mikä pitää heidät täällä ja mistä syystä he mahdollisesti muuttaisivat pois. Syitä muuttaa Sulkavalle olivat parisuhde, perhesyyt, ja kulttuuriin tutustuminen sekä luonto. Yhdellä osallistujalla työnvälittäjä oli ohjannut hänet Sulkavalle. Työpajaan osallistuneiden taustat vastaavat hyvin tutkimustuloksia. Esimerkiksi Sirenin mukaan maaseudulle on tultu juuri työn takia, perhesyistä sekä luonnon perässä (Sireni 2023, 38).

Alkukartoituksessa selvitettiin, miten työpajaan osallistuvat kokivat Sulkavan ja vastauksissa toistuivat luonto, alueen rauhallisuus, turvallisuus sekä avuliaat, ystävälliset ihmiset. Osallistujille Sulkava vaikutti kauniilta, vaikeasti saavutettavalta ja hiljaiselta. Vastaajien mukaan Sulkavalla on rajoitetusti palveluita, mutta ihmiset ystävällisiä ja yhteisö ylipäänsä auttavainen. Se, että oma asunto voi olla järven rannassa, oli vastaajista ainutlaatuista. Luonto, parisuhde, turvallisuus ja työpaikka olivat myös Sulkavalla kiinnipitäviä asioita.

Kysymykseen, miten Sulkavan yhteisöllisyyttä voisi parantaa, vastattiin alkukartoituksessa hyvin konkreettisin esimerkein. Yhteisön osalta toivottiin yhteenkuuluvuuden tunnetta (*togetherness*), jossa kaikki ihmiset hyväksyttäisiin. Yhteisöllisyys unelmien asuinympäristössä laajeni käsittämään myös konkreettisempia yhteisöllisyyden muotoja, kuten jaettuja liikkumisvälineitä, yhteistä etätötilaa ja paikallisten tuotteiden osto- ja myyntipaikkaa.

Mielenkiintoista alkukartoituksen tuloksissa oli löytää vahvoja yhtenevyyksiä osallistujien vastauksissa liittyen heidän unelmiensa asuinympäristöön sekä tavassa, jolla he kuvasivat Sulkavan kuntaa. Unelmia listatessa esimerkiksi rauhallinen ja turvallinen asuinympäristö ja luonto toistuivat ja nämä olivat myös piirteitä, joita vastaajat huomioivat Sulkavassa. Myös yhteisön ja erityisesti ystävällisten ja auttavaisten naapurien merkitys korostui. Vastauksissa nostettiin esiin hiljainen ympäristö, iso talo ja erityisesti piha ja puutarha sekä mahdollisuus kasvattaa itse kasveja; haaveiltiin maatilasta ja eläimistä, järvestä, luonnosta, erämaasta ja metsästä. Kaksi vastaajista totesikin, että heillä on jo unelmiensa koti Sulkavalla.

5.2 Ensimmäinen työpaja: unelmien asuinpaikka

Ensimmäisen työpajan aivoriihiolosuhteissa osallistujat lähtivät ideoimaan Sulkavan kehittämistä. Työpajassa oli käytössä isoja papereita, joihin osallistujat kirjasiivat ideoitaan liittyen Sulkavaan, sulkavalaisen yhteisöllisyyden kehittämiseen sekä kunnan toimintaan.

Ensimmäisenä työpajassa käytiin läpi Sulkavan yhteisöllisyyteen liittyvää kehittämistä ja siihen liittyviä konkreettisia ehdotuksia. Yhteisöön liittyen keskustelussa nousi esiin kohtauspaikka, jossa voisi järjestää tapahtumia, työpajoja, opetus-tuokioita tai vaikkapa kielikahviloita. Paikassa uudet yhteisön asukkaat voisivat esittäytyä ja verkostoitua muiden kuntalaisten kanssa. Keskustelussa ideoitiin jo konkreettisia ehdotuksia, kuten se, että paikalliset vanhukset voisivat opettaa suomalaisia perinteitä uusille kansainvälisille asukkaille omana virkistystoimintanaan ja kulttuurivaihtona. Tiloja toivottiin lisäksi musiikille, perheiden kohtaamis-

paikaksi ja muille ryhmäaktiiviteeteille. ”Jään rikkomisesta” puhuttiin paljon, eli tilasta ja keinoista mahdollistaa maahanmuuttajataustaisten ja muun paikallisväestön kohtaamiset.

Yrityksiin, työhön ja opiskeluun liittyen paikkakunnalle toivottiin aktiivista start up -keskittymää, yliopiston edustajan vierailuita ja viestinnän parantamista Sulkavan kunnan tarjoamista mahdollisuuksista. Vastauksissa nostettiin esiin tarve tiedon saamiselle yritystoiminnan tai sen aloittamisen mahdollisuuksista paikkakunnalla.

Työpajan viimeisenä osiona käsiteltiin maahanmuuttajien näkökulmia Sulkavan kunnan palveluiden kehittämiseen. Kunnan palveluihin ehdotettiin sovellusta tai tietoaalustaa myytävistä ja vuokrattavista kiinteistöistä; yhteistä etätyötilaa sekä tervetuloapakettia, jossa jaettaisiin selkeästi tietoa uusille kuntalaisille. Kansainvälisille asukkaille toivottiin apua julkisten palveluiden, kuten Kelan tai työelämäpalveluiden, kanssa toimimiseen. Yhtenä ideana nostettiin esiin, että kunnassa olisi henkilöitä, jotka voisivat vastaanottaa uudet asukkaat henkilökohtaisesti. Käytännön toiveina oli myös sosiaali- ja terveystieteiden laajentaminen ja tarvetta nähtiin paikalliselle kättilölle, gynekologille ja mielenterveyspalveluihin. Julkisen liikenteen lisäämistä ja Sulkavan hyvien puolien selkeämpää markkinointia painotettiin kunnan kehittämisen perustarpeina.

5.3 Toinen työpaja: yhteisötilan kehittäminen

Ensimmäisessä työpajassa osallistujilta tuli laajalti ideoita Sulkavan kunnan ja yhteisön kehittämiseen ja jo ensimmäisen työpajan aikana nousi esiin yhteisötilan tarve. Toisen työpajan tarkoitus oli arvioida ensimmäisen työpajan ideoita sekä täsmentää niitä konkreettisempaan suuntaan, erityisesti liittyen yhteisötilan kehittämiseen.

Toisessa työpajassa ensimmäisen työpajan ideat oli kirjoitettu isoille A3-pape-reille teemoittain, joiden alle työpajalaiset kirjasivat omia jatkoehdotuksiaan tai huomioitaan. Ensimmäisen työpajan ideat jaoteltiin teemoihin yrittäjäyys; lapsiperheet; opiskelu; maahanmuuton tukipalvelut sekä niin kutsutut jäänmurtamista-
pahtumat, jossa toivottiin maahanmuuttajien ja kantaväestön kohtaavan rennosti

ja toisiinsa tutustuen. Osallistujia myös pyydettiin merkitsemään plusmerkin erityisen kannatettavien ideoiden kohdalle (taulukko 1)

Yhdessä hyväksi arvioimistaan ideoista osallistujat keskustelivat, mitä idea vaatisi yhteisötilalta ja minkälaisia tarvikkeita, huonekaluja tai muuta materiaalia idea vaatii yhteisötilassa toteutuakseen. Osallistujat jatkoivat pohdintaa itsenäisesti myös yhteisötilan tarvikkeiden järjestämiseen ja rahoittamisvaihtoehtoihin.

TAULUKKO 1. Toisen työpajan ideat jaoteltuna teemoittain

TEEMA	IDEAT
“Jäänmurtaminen”: paikallisväestön ja maahanmuuttaja- taustaisten yhteinen kohtaamispaikka	<ul style="list-style-type: none"> - Seniorikansalaiset opettavat suomalaisia perinteitä maahanmuuttajille - Naapuriapukauppapalvelu senioreille + - Eri kulttuurien juhlia, avoin osallistuminen + - vuosittainen yhteisöjuhla tai ”Sulkavan karnevaalit” + - Musiikki, esitystila
Yrittäjyys	<ul style="list-style-type: none"> - Start up -yhteisö - Tietoa ja opastusta oman yrityksen aloittamiseen ++ - Tietoa opiskelujen aloittamiseen - Etätyöpiste + - Opetustila (liittyen omaan yritykseen) - Paikka, jossa paikalliset voivat myydä omia (luomu)/maatilatutuotteitaan. +
Oman tietotaidon yhteisöllinen jaka- minen	<ul style="list-style-type: none"> - Kielikahvila + - Retriitit, tanssikurssit ++ - Työpajat
Maahanmuuton tuki- palvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Infopiste +++ - Kontaktihenkilö uusille tulijoille, voi auttaa tulijoita käytännön asioissa
Lapsiperhepalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Tila, jossa tavata muita perheitä - Vaatteidenvaihtorinki - Kierrätyspiste - Tapahtumia tavaroiden vaihtoa varten

Työpajassa jaettiin plusmerkein pisteitä erityisen kannatettaville ideoille. Näissä ideoissa korostui yhteisötilan ja kohtaamisten mahdollistamisen lisäksi viestintä niin kunnan palveluista, maahanmuuttajapalveluista, tapahtumista kuin yritysneuvonnastakin. Lapsiperhepalvelut olivat ajankohtaisia osalle osallistujista, mutta eivät kaikille, eivätkä ne ehkä näin ollen keränneet kuitenkaan laajempaa kannatusta.

Erityisesti työpajassa korostui tarve tilalle, joka mahdollistaisi kohtaamiset Sulka-valla syntyneiden tai muuten kantasuomalaisien kanssa. Tapahtumia ideoitaessa työpajalaiset listasivat tarpeita, joissa näkyi tavoite säännöllisemmästä, tiiviimmästä ja vuorovaikutteisemmasta kohtaamisesta muiden sulkavalalaisten kanssa. Tällaisia ehdotuksia olivat muun muassa kulttuurien esittäytyminen, muuttajien itsensä esittäytyminen sekä erilaiset työpajat tai tapahtumat, jossa luontaisesti eritaustaiset ihmiset pääsisivät tutustumaan ja toimimaan keskenään.

Kolmantena korostuneena teemana nousi esiin omien tietojen ja taitojen jakaminen yhteisössä. Työpajaan osallistujat kokivat unelmiensa yhteisön toimintaympäristönä, jossa jokaista arvostetaan ja jokainen voi jakaa yhteisössä omia kokemuksiaan, ajatuksiaan tai taitojaan. Sen lisäksi, että tällä tavalla kansainväliset tulijat pääsevät esittäytymään yhteisölle ja kohtaamaan paikallisväestöä, he rakentavat myös omaa identiteettiään esimerkiksi työminän ulkopuolella. Vapaaehtoisten työpajojen, tilaisuuksien tai retriittien järjestäminen ja ohjaaminen voidaan nähdä myös maahanmuuttajien tapana antaa jotain itsestään uudelle yhteisölle.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Alkukartoituksessa tulleissa vastauksissa ja ideoissa korostuu Sulkavan maaseutumaisuus. Vastauksissa näkyy, että Sulkavalle hakeutuu ihmisiä, jotka etsivät luonnonläheistä ja rauhallista asuinpaikkakuntaa sekä arvostavat luonnonmukaisuutta ja vahvaa yhteisöllisyyttä. Vastaukset kuvastavat maaseutupaikkakunnalle hakeutuvien ihmisten arvoja ja visiota unelmien asuinpaikasta.

Kahden työpajan perusteella osallistujille tärkeintä Sulkavan kehittämisessä ovat 1) omaa kotoutumisprosessia tukevat palvelut ja kohtaamisten mahdollistaminen; 2) viestintä ja tiedonsaanti sekä 3) yhteisölle takaisin antamisen tavat ja oman yksilöyden esiintuonti uudessa yhteisössä.

Vastaukset ovat samansuuntaisia aiemman tutkimuksen kanssa. Tutkimus on osoittanut kohtaamispaikkojen ja niissä toteutettavien tapahtumien tärkeyden kotoutumisprosessissa. Esimerkiksi juhlien merkitys korostuu yhteenkuuluvuudentunteen rakentumisessa (Amasco & Galigaio 2024, 48).

Tärkeää yhteisötilan rakentumisessa on maahanmuuttajataustaisten asukkaiden pitäminen suunnittelu- ja toteutusprosessissa mukana. Mikäli tilaa ja sen käyttöä suunnitellaan niin kutsutusti ylhäältä käsin ja osallistamatta käyttäjiä, voi tilojen käyttö tai siellä järjestettävät tapahtumat jäädä käyttäjille vieraisiksi. Yhteisötilat voivat toimia osana kotoutumisprosessia, mutta ainoastaan, mikäli niiden käytöstä keskustellaan yhteisesti käyttäjien, paikallisten ja kunnan kanssa (Arora-Johnsson & Larsson 2021, 26–27).

Kansainväliset tulijat tuovat omia näkemyksiään, kokemuksiaan ja tietotaitoaan uudelle paikkakunnalle ja jakavat sitä mielellään. Tulijat toivovat tulevansa nähdyksi yksilöinä ja tulevansa kuulluksi. Osallistumalla kunnan ja kunnassa olevien toimintojen ja tapahtumien kehittämiseen tulijat voivat täydentää yhteisön kokonaisuutta omalla panoksellaan ja samalla kehittää uudesta asuinpaikkakunnastaan itselleen unelmiensa kotia.

Kaikkiaan opinnäytetyön tulokset vahvistavat tutkimusta, jonka mukaan maa-seutu on dynaaminen, kansainvälinen ja myös liikkuvuuden kohde, jonka kehittämiseen tarvitaan kaikkien panosta.

7 POHDINTA

2020-luvulla olemme risteyskohdassa, jossa joudumme suhteuttamaan toiveitamme, tulevaisuususkoomme ja maailman tapahtumia niin kansainvälistymiseen, maaseudun tulevaisuuteen ja kehittämiseen sekä yhä digitalisoituvamassa maailmassa myös ihmisten välisiin kohtaamisiin ja vuorovaikutukseen.

Sulkavalla, kuten muillakin väestökatopaikkakunnilla, pohditaan älykkään sopeutumisen mahdollisuuksia kunnan palveluiden, elinvoiman ja asukkaiden hyvinvoinnin varmistamiseksi. Sekä suomalaissyntyisistä että maahanmuuttajataustaisista sulkavalaisista halutaan pitää kiinni. Tässä opinnäytetyössä tuodaan keskusteluun erityisesti kansainvälisten tulijoiden osallistaminen yhtenä älykkään sopeutumisen keinona.

7.1 Keskeiset tulokset

Tässä opinnäytetyössä pohdittiin yhteisötilojen ja niiden suunnitteluun osallistamisen vaikutusta kansainvälisten tulijoiden kotoutumiseen. Työn tuloksena hahmottui kolme teemaa, jotka erityisesti tukevat maahanmuuttajataustaisten tulijoiden kiinnittymistä uudelle asuinpaikkakunnalleen. Teemat jakautuvat kotoutumisen tukitoimiin ja kohtaamisten mahdollistamiseen paikallisväestön kanssa, viestinnän ja tiedonjaon vahvistamiseen sekä tulijoiden oman tietotaidon jakamiseen ja sitä kautta esittäytymiseen ja yksilöitymiseen uudessa yhteisössä.

Aiempi tutkimus tuo esiin, että vaikka vastaanottava paikkakunta näkisi maahanmuuttajat ”osaajina” täydentämässä työntekijävajetta, tulijat itse eivät itseään näin näe eikä pelkkä työ pysty luomaan tulijoille kokonaisvaltaista yhteisöön kuulumisen tunnetta. Tulijat tarvitsevat konkreettisia keinoja kotoutumisen tueksi, kuten apua julkisten palveluiden hyödyntämiseen, yhteyden saamiseen vastaanotavassa yhteisössä ja keinoja tuntea itsensä tarpeelliseksi ja arvostetuksi uudessa ympäristössä. Tulijat siis etsivät keinoja liittää ympäristöönsä ”oman puuttuvan palasensa” (Enbuska 2024, 30–31).

Opinnäytetyö korostaa kansainvälisten tulijoiden osallistamisen merkitystä omaan elämäänsä ja kotoutumiseen vaikuttavissa asioissa. Tämä tarkoittaa myös osallistamista ja omistajuutta asuinpaikkakuntaa koskevissa kysymyksissä. Tässä opinnäytetyössä kuvattu yhteisötila toimii ainoastaan, mikäli sen käyttäjäkunnalle annetaan mahdollisuus vaikuttaa sen toimintaan. Tällä tavoin se voi myös muokkautua ajan kanssa yhteisöllisyyttä vahvistavaksi ”kolmanneksi tilaksi”.

7.2 Tutkimuksen arviointi

Tämän opinnäytetyön suunnittelun sekä tutkimusaineiston keräämisen aikana Sulkavan kunta oli valmistelemassa hankehakemusta niin kutsutusta ”Sulkavatalosta”, eli kaikille kuntalaisille avoimesta yhteisötilasta. Tämä hanke vaikutti suoraan opinnäytetyön tutkimuskysymysten kohdentamiseen. Valitettavasti hanke ei saanut hakemaansa rahoitusta, ja tästä syystä opinnäytetyöprosessista poistettiin sen suunnitelmassa ollut viimeinen osa, jossa oli tarkoitus konkretisoida työpajoissa saatuja vastauksia yhteisötilasta yhteistyössä kunnan kanssa.

Opinnäytetyötä olisi voinut syventää vielä kunnan kattavammalla osallistamisella jatkopohdintaan hankkeen kaatumisesta huolimatta. Lisäksi opinnäytetyö olisi hyötynyt haastattelemalla Ranskan mallia kolmansista tiloista nimenomaan maahanmuuttajien kotouttamisnäkökulmasta. Työpajan ideat ovat kuitenkin tällaisenaankin hyvin sovellettavissa niin Sulkavalle kuin muillekin maaseutupaikkakunnille Suomessa sekä muiden Euroopan maiden väestökatoalueilla.

Opinnäytetyö seuraa tutkimuslinjaa, jossa maaseutua ei arvioida pysähtyneisyyden ja staattisuuden kautta vaan sitä käsitellään liikkuvuuden ja kansainvälisen vuorovaikutuksen näkökulmasta. Kansainvälistä liikkuvuutta tutkitaan paljolti tarvelähtöisesti eli vastaanottavan paikkakunnan tai maan näkökulmasta eikä maahanmuuttajien kokemuksia ja tarpeita esiin nostaen. Onkin tärkeää tuoda esiin maahanmuuttajien näkökulmat ja tarpeet kansainvälistyvää maaseutua käsiteltäessä.

Kunnat ovat saaneet työliställeen kotoutumispalvelut vuoden 2025 alusta alkaen, ja monissa kunnissa haetaan vielä parasta työtapaa ja linjaa työn toteuttamiseen.

Tämä opinnäytetyö tukee pienten paikkakuntien tarvetta lisätiedolle sekä korostaa erityisesti osallistamisen merkitystä jo varhaisessa vaiheessa kotouttamispalveluita ja -näkökulmia pohdittaessa. Osallistamisen tapojen pilotointi on myös oletettavasti helpompi toteuttaa pienissä kunnissa, joissa hallinto on pientä ja ketterää ja tulijaryhmät verrattain pieniä.

Osallistujamäärä opinnäytetyön työpajoissa oli pieni eikä se kattanut kaikkia Sulkavalla asuvia kansainvälisten tulijoiden ryhmiä. Lisäksi voidaan olettaa, että työpajoihin osallistui lähtökohtaisesti ne Sulkavalla asuvat kansainväliset ihmiset, jotka ovat aktiivisia ja haluavat mielellään osallistua kunnan toimintaan ja kehittämiseen. Tämä heijastuu työpajoissa keskeisenä johtopäätöksenä olevaan kansainvälisten osallistujien aktiivisuuteen ja näkyvyyteen esimerkiksi tapahtumien ja työpajojen järjestämisessä. Jää edelleen tutkittavaksi, minkälaisia tarpeita muilla maahanmuuttajataustaisilla sulkavalaisilla on, ja kokevatko kaikki maahanmuuttajataustaiset sulkavalaiset esimerkiksi yhteisötilan relevanttina oman kotoutumisensa välineenä.

7.3 Ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Työpajoihin osallistuneilta kerättiin laaja lista käytännönläheisiä ehdotuksia toimenpiteistä, joilla kaikkien kuntalaisten elämää saisi piristettyä. Yhteinen kuntalaisten vapaasti käytettävä oleva tila toimisi kohtaamispaikkana, jossa voitaisiin järjestää tapahtumia, työpajoja ja aktiviteettejä sekä jakaa tietoa kunnasta, sen tapahtumista ja muista kuntalaisille tärkeistä asioista. Vaikka kuntalaistalohanke kaatui, yhteisötilan kehittämistä olisi hyvä jatkaa kuntalaislähtöisesti.

Yhteisötilan lisäksi viestinnän merkitys korostui opinnäytetyön tuloksissa. Kunnan sisäiseen englanninkieliseen viestintään olisi hyvä panostaa enemmän, tosin sen toteuttamisformaatti ei ollut täysin selkeä edes työpajaan osallistuneille henkilöille. Työpajakeskusteluissa tunnistettiin myös haasteet, kuten esimerkiksi se, että kaikki eivät käytä sosiaalisen median alustoja. Lisäksi huomioitiin, että englanti ei ole ainoa tai paras kieli kommunikoida Sulkavalla asuville maahanmuuttajataustaisille henkilöille. Kunnan on joka tapauksessa hyvä kaikessa toiminnassaan varmistaa, että myös suomea huonosti puhuvat kuntalaiset tavoitetaan.

Viestinnän laajentaminen palvelee myös matkailua, koska Sulkavalla on paljon kansainvälisiä matkailijoita kesäsesonkina.

Lisäksi Sulkavaa haluttiin markkinoida potentiaalisena kohteena kansainvälisille tulijoille, jotka haaveilevat maaseutuasumisesta. Tällaisen kuntamarkkinoinnin suunnittelussa kansainvälisten tulijoiden ideat ja näkemykset ovat ensiarvoisen tärkeitä oikeanlaisen viestin ja kohdentamisen aikaansaamiseksi.

Kaikkiaan työpajoihin osallistuneet vahvistivat käsitystä Sulkavasta ja laajemmin suomalaisista maaseutukunnista potentiaalisena kohteena rauhallisesta, turvallisesta ja luonnonläheisestä maaseutuasumisesta haaveileville maahanmuuttajille. Mikäli tulijat kokevat, että heidät nähdään uudella paikkakunnalla yksilöinä ja he pääsevät vaikuttamaan yhteisön ja kunnan kehittämiseen, Sulkavasta voisi kehkeytyä houkutteleva, dynaaminen maaseutukunta, johon tulijoiden olisi helppo kiinnittyä.

LÄHTEET

Amasco, N. & Galigaio, R. 2024. Social Integration through Cultural Events in International Journal of Humanities and Social Sciences, 3, 4, s. 44–52. Luettavissa: <https://pantaojournal.com/wp-content/uploads/2024/10/9-Amosco.pdf> . Luettu: 30.11.2025.

Arora-Jonsson, S. & Larsson, O. 2021. Lives in Limbo: Migrant Integration and Rural Governance in Sweden. Journal of Rural Studies, 82, s. 19–28. Luettavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0743016721000103> . Luettu: 17.10.2025.

Aure, M., Førde A. & Magnussen, T. 2018. Will Migrant Workers Rescue Rural Regions? Challenges of Creating Stability through Mobility. Journal of Rural Studies, 60, s. 52–59. Luettavissa: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.03.005>. Luettu: 17.10.2025.

Enbuska, M. 2024. More than Employment: Belonging and Boundary Construction among Immigrants in Rural Finland. Maaseutututkimus = Finnish Journal of Rural Studies, 32, 1, s. 9-39. Luettavissa: <https://doi.org/10.51807/maaseutututkimus.142682>. Luettu 17.10.2025.

Etelä-Savon maakuntaliitto 2024 a. Etelä-Savon TKI-tiekartan kansainvälistymissuunnitelma. Luettavissa: https://www.esavo.fi/resources/public/Tietoa-Etela-Savosta/Aineistot_medialle/2025/eskvsuunnitelma.pdf. Luettu 17.10.2025.

Etelä-Savon maakuntaliitto 2024 b. Etelä-Savon maine ja tunnettuustutkimus. Luettavissa: https://www.esavo.fi/resources/public/Tietoa-Etela-Savosta/Aineistot_medialle/Maine-%20ja%20tunnettuustutkimus_raportti_2024.pdf. Luettu 12.11.2025.

Etelä-Savon maakuntaliitto 2025 a. Maakuntaohjelma. Luettavissa: https://www.esavo.fi/resources/public/Tietoa-Etela-Savosta/Aineistot_medialle/2025/Maakuntaohjelma_2026_29.PDF. Luettu 17.10.2025.

Etelä-Savon maakuntaliitto 2025 b. Etelä-Savon maakuntaliitto: tilastot. Luettavissa: <https://www.esavo.fi/tilastot> . Luettu 17.10.2025.

Huttunen, S. 2022. ”Mitä me sillä osallisuudella tarkoitetaan?” Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogi (AMK). Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/748759/Huttunen_Satu-Maarit.pdf?sequence=2. Luettu 17.10.2025.

Innokylät 2025. Kehittämisen työkalut Aivoriihi. Luettavissa: <https://www.innokyla.fi/fi/tyokalut/aivoriihi>. Luettu: 16.11.2025.

Interreg Europe 2025. Interreg Europe -ohjelma. CASPER-hanke. Luettavissa: <https://www.interregeurope.eu/casper>. Luettu 17.10.2025.

Juhola, J. 3.10.2025. Projektikoordinaattori. Etelä-Savon maakuntaliitto. Sähköposti.

Kempas, K., Forss, H. & Kemppinen, I. 2023. Nämä kunnat tarvitsevat eniten maahanmuuttajia – katso oman kuntasi tilanne. Yle. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20022080>. Luettu: 5.9.2025.

Kivinen, S. 2023. Kieli kotoutumisen ja kotiutumisen keskiössä. Pro gradu -tutkimus. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatutkimuksen maisteriohjelma. Sosiaaliantropologia. Luettavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/147832/KivinenSuvi.pdf?sequence=2>. Luettu 12.11.2025.

Kotoutuminen 2025. Kotoutumisen verkkopalvelu. Kotoutumisohjelma. Luettavissa: <https://kotoutuminen.fi/kotoutumisohjelma>. Luettu 17.10.2025.

Kotimaisten kielten keskus 2025. Uutinen 16.9.2025. Luettavissa: <https://kotus.fi/vieraskielisista-pitaisi-puhua-harkiten/>. Luettu 23.11.2025.

Kuntaliitto 2024. TE-palvelut 2024. Uudistuksen toimeenpanon käsikirja. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/TE-palvelut2024-uudistuksen-kasikirja/5-1-kuntiin-siirtyvat-palvelut>. Luettu 17.10.2025.

Kuntaliitto 2025. Älykäs sopeutuminen. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2324-alykas-sopeutuminen>. Luettu 23.11.2025.

Oldenburg, Ray 2021. The Great Good Place: Cafes, Coffee Shops, Bookstores, Bars, Hair Salons, and other Hangouts at the Heart of a Community. 4. Painos. Hachette Books, New York.

Olin, J. 23.10.2025. Sulkavan lukiossa aloitti jälleen joukko kansainvälisiä opiskelijoita. Sulkava-lehti. Luettavissa: [Sulkavan lukiossa aloitti jälleen joukko kansainvälisiä opiskelijoita - Sulkava-lehti](#). Luettu 23.10.2025.

Sireni, M. 2022. Muualta meille: Maahanmuuttajat ja me maaseudun maailmankansalaisina. Maaseutututkimus – Finnish Journal of Rural Studies, 30, 1, s. 36–60. Luettavissa <https://journal.fi/maaseutututkimus/article/view/119772/71557>. Luettu 17.10.2025.

Sisäministeriö 2025. Vastuualueet. Luettavissa: <https://intermin.fi/maahanmuutto/maahanmuuttopolitiikka>. Luettu 17.10.2025.

Sjöblom-Immala, H. 2012. Työtä, palveluja ja luonnonläheisyyttä: maahanmuuttajien Suomen sisäiset muutot, asumistoiveet ja kotoutuminen 2000-luvulla. Siirtolaisinstituutti. s. 67. Luettavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/178240/A-40-ISBN-978-952-5889-35-2-Ty%C3%B6t%C3%A4%20palveluja%20ja%20luonnonl%C3%A4heisyytt%C3%A4.pdf?sequence=1>. Luettu 13.11.2025.

THL 2025. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuuden edistäminen. Luettavissa: <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>. Luettu 17.10.2025.

Tilastokeskus 2025. Maahanmuuttajataustaisten määrät ja osuudet alueittain 1990–2023. Luettavissa: https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen/Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen_Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen/maakoto_pxt_11vu.px/. Luettu 17.10.2025.

TEM 2025. Työ- ja elinkeinoministeriö, vastuualueet. Työvoiman maahanmuutto ja kotoutuminen. Luettavissa: <https://tem.fi/kansainvalinen-osaaminen-ja-tyovoima>. Luettu 17.10.2025.

Väestöliitto 2025. Maahanmuuttajat. Kotoutuminen. Luettavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/maahanmuuttajat/kotoutuminen/mita-kotoutumisella-tarkoitetaan/>. Luettu 17.10.2025.

Välimaa, M. 2021. Erontekoja meidän ja muiden välillä: turvapaikanhakijoihin kohdistuva vastarinta maaseudun kontekstissa. Maaseutututkimus, 29, 1, s. 6–31. Luettavissa: <https://journal.fi/maaseutututkimus/article/view/109032>. Luettu 17.10.2025.

Zhuang, Z. & Thyra, R. 2023. Exploring the Wellbeing of Migrants in Third Places: an Empirical Study of Smaller Canadian Cities. Wellbeing, Space and Society, 4. Luettavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666558123000192>. Luettu 17.10.2025.